

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: B4103 Zootechnika
Studijní obor: Zootechnika
Katedra: Katedra speciální zootechniky
Vedoucí katedry: doc. Ing. Miroslav Maršálek, CSc.

Bakalářská práce

SOUČASNÝ STAV A PERSPEKTIVY WORKING EQUITATION
V ČESKÉ REPUBLICĚ

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Miroslav Maršálek, CSc..
Konzultanti bakalářské práce: Ing. Lenka Pravdová

Autor bakalářské práce: Lucie Čejková

České Budějovice, 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a za pomoci uvedené literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 11.4.2014

.....

Poděkování:

Chtěla bych tímto poděkovat vedoucímu práce, doc. Ing. **Miroslavu Maršálkovi**, CSc. a Ing. Lence Pravdové za odborné vedení, užitečné rady a bezmeznou trpělivost při vypracování bakalářské práce.

ABSTRAKT

Práce se zabývá v ČR novou jezdeckou disciplínou working equitation (WE), která vychází z tradic španělských, portugalských, italských a francouzských pastevců. Disciplína se skládá z drezury a trailu, u pokročilejších jezdců také ze speed trailu a na vrcholové úrovni navíc jezdci tvoří týmy pro zkoušku s dobyt看em. Disciplína je zastřešena mezinárodní organizací World Association for Working Equitation (WAWE) a jedním z jejích cílů je udržet tradice a dovednosti pracovních jezdců celého světa.

Cílem práce bylo seznámit širší veřejnost s touto u nás novou disciplínou, zabývá se její historií, současností i budoucností, včetně stručného přehledu historie koní a jezdeckví. V práci zpracovávám přehled historických souvislostí a současné rozšíření této disciplíny v ČR i ve světě.

Disciplína je otevřená pro vyznavače westernového i anglického ježdění a umožňuje tak jejich srovnání a je nenáročná na anatomické předpoklady koně. Zdolávání překážek dává vyniknout jezdeckému umění, ale také zpestřuje klasickou drezuru nebo reining. Na druhou stranu working equitation klade velké nároky na jezdecké dovednosti a při ježdění koně, což může, bohužel, některé jezdce odradit.

Klíčová slova: koně, working equitation, jezdeckví

SUMMARY

The thesis deals with the new horse riding discipline in the Czech Republic, called working equitation (WE), which draws from the tradition of Spanish, Portuguese, Italian and French shepherds. The discipline consists of dressage and trail, speed trail in more advanced riders and on the top level the riders make up teams for the trial with cattle. The discipline is organized by an international authority called World Association for Working Equitation (WAWE) and one of its aims is to preserve the traditions and skills of the working horse riders of the world.

The aim of the thesis is to introduce this new discipline to the general public, deals with its history, present and the future, and includes a brief overlook of the history of horse riding and of a horse as a species. In the thesis I have elaborated an overlook of historical connections and the present spreading of this discipline in the Czech Republic and in the world.

The discipline is open for the fans of western and english horse riding and thus allows for their comparison, and at the same time it's not that demanding on the anatomical condition of the horse. Overcoming obstacles lets the rider show their skill, but also livens up the classical dressage or reining. On the other hand, working equitation sets high demand on the

riders' skill and requires a highly trained horse, which may unfortunately discourage some riders.

Keywords: horses, working equitation, horse riding

OBSAH

1. ÚVOD	- 7 -
2. LITERÁRNÍ PŘEHLED	- 8 -
2.1 STRUČNÝ PŘEHLED HISTORIE KONÍ A JEZDECTVÍ.....	- 8 -
2.2 DISCIPLÍNA WORKING EQUITATION	- 10 -
2.2.1 Historie a současnost WE ve světě.....	- 11 -
2.2.2 Working equitation v České republice	- 13 -
2.2.3 Pravidla národních soutěží v ČR.....	- 14 -
2.2.4 Oblečení a výstroj.....	- 15 -
2.2.5 Jezdec a kůň.....	- 18 -
2.3 DREZURNÍ ČÁST.....	- 20 -
2.4 TRAIL	- 22 -
2.5 SPEED TRAIL	- 28 -
2.6 ZKOUŠKA S KRÁVOU (COW TEST).....	- 29 -
3. ZÁVĚR.....	- 30 -
4. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	- 31 -
5. PŘÍLOHA.....	- 34 -
5.1 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	- 34 -
5.2 DREZURNÍ ÚLOHA.....	- 34 -
5.3 OBRÁZKY.....	- 43 -

1. ÚVOD

Jezdecká disciplína Working Equitation je uznávanou již v mnoha evropských a jihoamerických zemích a rychle se rozšiřuje jak do Evropy, tak i Severní Ameriky. Nyní se vytvořila základna této jezdecké disciplíny i v ČR. Tato disciplína nabízí jezdcům kombinaci různých disciplín.

Working equitation využívá tréninkových metod, které byly aplikovány na koně pracující s dobyt看 na farmách a rančích v různých zemích. Cílem je velmi poslušný, obratný, rychlý, všestranně využitelný kůň, perfektně zvládající jak drezuru na obdélníku, tak překonávání rozmanitých (převážně terénních) překážek, tak práci s dobyt看. Akce WE bývají i ukázkovým příkladem etnografické a kulturní přehlídky tradičních krojů a jezdeckého vybavení, charakteristických pro každou zemi.

Koně zvládající tuto disciplínu na vysoké úrovni musejí být velice dobře příježdění. Vzhledem k tomu, že je WE kombinací různých disciplín, trénink koní se nijak zásadně neliší od tréninku do jakékoli jiné disciplíny ČJF, nebavíme-li se o vrcholové úrovni jednotlivých disciplín. Rozdíl můžeme najít pouze v tom, že výcvik koně připravovaného jen do určitého sportu, je zaměřený více na cviky prováděné v dané disciplíně, ostatní se opomínají.

Dobře příježděný a zdravý kůň by měl být ochotný a fyzicky i psychicky schopný splnit jakékoliv jezdcovo přání.

Cílem práce je seznámit širší veřejnost s novou jezdeckou disciplínou v ČR a zpracovat informace o vzniku, cílech a uplatnění WE jako sportovní disciplíny i jako součásti kulturního a historického dědictví jak v původních oblastech vzniku těchto soutěží, tak v ČR.

2. LITERÁRNÍ PŘEHLED

2.1 STRUČNÝ PŘEHLED HISTORIE KONÍ A JEZDECTVÍ

Původ koňovitých lze vystopovat do eocénu, do doby před šedesáti miliony lety. Tehdy se ale jednalo o malé zvíře dorůstající výšky maximálně 40 cm a váhy maximálně 6 kg. Tento prakoník měl na hrudních končetinách ještě čtyři prsty, na pánevních tři prsty (Edwards, 1992).

První opravdový kůň, který stál na jediném kopytě, se objevil v pliocénu, asi před pěti milióny lety. Tento *Pliohippus* byl pravděpodobně předkem rodu *Equus*, jenž vznikl v Americe asi před třemi nebo dvěma milióny let, tedy dříve než člověk (Edwards, 1994).

Díky pevninskému mostu mezi Amerikou a Asií se rod *Equus* z Ameriky rozšířil. Následně, po zaplavení tohoto pevninského mostu, došlo k vyhynutí koní na americké pevnině. Člověk koně z počátku lovil, k domestikaci došlo až asi před sedmi tisíci lety v Eurasii (Kholová, 1996). Existují důkazy o domestikaci koní u kočovných kmenů ze stepí mezi Černým mořem a Kaspickým jezerem, pravděpodobně ale docházelo současně k domestikaci koní i jinde v Eurasii. V hornatých krajích sloužili koně především k jízdě, v nížinných rovinách se uplatnili především v tahu válečných vozů (Edwards, 1992). Jedními z prvních jezdců na koních byli pravděpodobně kočovní pastevci (Edwards, 1994).

Za předky všech současných plemen koní jsou považovány dva druhy koní – asijský kůň Převalského neboli kertag (*Equus przewalskii*) a tarpan (*Equus ferus*) s formou lesní a stepní. Od nich byla následným šlechtěním a křížením odvozena všechna plemena dnešního koně domácího (*Equus caballus*). Lesní i stepní forma tarpana byla vyhubena v druhé polovině 19. Století a to jak v přírodě, tak v zajetí. Křížením huculů a koniků byl ale tarpan opětovně vyšlechtěn ve velmi dobré napodobenině původního druhu. Kertag nebo-li kůň Převalského byl vyhuben pouze v divočině, v zajetí se zachoval. Dnes je ze zajetí navrácen do volné přírody. V záchraně tohoto druhu a jeho navrácení do přírody hraje nemalou roli Zoologická zahrada v Praze, která také vede jeho plemennou knihu (Edwards, 1994).

Za první významnou hipologickou práci je pokládáno Kikkuliho dílo ze 14. století př. n. l., které sepsal pro chetitského krále, pojednává o krmení, ošetřování, chovu a

výcviku koní (Paulíčková, 2008). Za zakladatele hipologie je považován historik a filozof Xenofón, který ve 4. století př. n. l. sepsal díla „O umění jezdeckém“ a „Povinnosti trenéra“ (Paulíčková, 2008).

Za otce moderního jezdeckví je považován Ital Frederico Caprolli, objevitel odlehčeného skokového sedu (Paulíčková, 2008). 29. 05. 1921 se dohodli zástupci USA, Francie, Japonska a Švédska na založení mezinárodní jezdecké federace (z francouzského Fédération Equestre International – FEI) (Heřmánková, 2003).

Historie chovu koní na našem území sahá do šestého století našeho letopočtu, tedy do období osidlování Slovy (Dušek a kol., 1992). Koncem 15. století byl založen hřebčín v Kladrubech nad Labem, který je dnes nejstarším fungujícím hřebčínem v Evropě. Zde chování starokladrubští koně patří dnes k nejstarším plemenům (Kholová, 1996).

Pro sport byli koně chováni a šlechtěni již dávno před naším letopočtem. Roku 680 př. n. l. byl závod vozatajů se čtyřspřežím prvně součástí olympijských her. Dostihy jezdců se na olympiádě objevily až roku 648 (Edwards, 1994).

Working equitation je soutěžní disciplína, v jádru jde ale spíše o snahu udržet schopnost koní a lidí pracovat a spolupracovat. V zemích svého vzniku je to v první řadě práce a až poté sport (Graf, 2011).

2.2 DISCIPLÍNA WORKING EQUITATION

Jako working equitation se označují způsoby pracovního jezdeckví, jejichž základ leží v zemích, kde se ještě dnes pracuje s koňmi a dobyt看m tradičním způsobem. Rozdílné jezdecké styly pastevců z různých zemí byly utvářeny mentalitou lidí a jejich tradicemi. Především jsou ale utvářeny charakterovými vlastnostmi dobytka. Ve Spojených státech je hlavní prací kovbojů stálé doprovázení stád. Koně a dobytek musí urazit extrémně dlouhé vzdálenosti a k tomu musí mít velmi dobrou kondici. Kovboj nejezdí své koně na vysokém vzpřímení, jako např. požaduje od svého koně pastevce dobytka na Iberském poloostrově. Ukazuje se tady velmi mnoho rozdílů v jednotlivých detailech. V jednom bodě jsou ale všichni za jedno: Kůň je vždy cenný partner. Poslušný a lehce chodivý kůň poskytuje každému pastevci dobytka důležitý základ pro důvěřivou spolupráci, se kterou může vykonávat svou denní práci. Příroda se svými ročními obdobími má své vlastní zákonitosti a rytmy. Tyto utvářejí práci na polích s polodivoce žijícím dobyt看m. Hlavní úkol pastevce byl a je doprovázet na koni stádo a pozorovat zvířata. K tomu je nezbytný dobře příježděný a snadno ovladatelný kůň (Graf, 2011).

Z těchto způsobů pastevního jezdeckví se vyvinuly soutěžní disciplíny, jako je Working Equitation (WE). Další příklad je Doma Vaquera ve Španělsku. Od 70. let minulého století existuje jako soutěžní disciplína. Práce pastevců ve všech těchto zemích je bohužel na ústupu, proto soutěže pomáhají udržet staré a důležité tradice a nechávají je žít dál (Graf, 2011).

Working equitation je jezdecká disciplína rozšířená v Evropě, Americe a Austrálii (WAVE, 2013). Soutěže bývají ukázkovým příkladem etnografické a kulturní přehlídky tradičních krojů a jezdeckého vybavení charakteristických pro každou zemi (Hýblová, 2011).

Soutěže working equitation se skládají ze dvou až čtyř disciplín, podle úrovně koně i jezdce. Drezurní úloha je povinná pro všechny kategorie, jezdí se na obdélníku o rozměrech 20 x 40 m a připomíná klasickou drezuru. Druhou částí soutěže je trail, tedy překonávání různých překážek jako je branka, nízký skok, můstek a podobné. Pro třídy Střední, Pokročilí a Master Class je třetí částí soutěže speed trail, tedy překonávání překážek na rychlost. Překážky by měly být stejné jako v trailu, ale jejich pořadí může být změněno. Čtyřčlená družstva třídy Pokročilí a

Master Class mají předepsanou i čtvrtou část soutěže tzv. cow test, kdy družstvo musí ze stáda oddělit určené tele (Grafe, 2011).

2.2.1 Historie a současnost WE ve světě

První závody working equitation se konaly v Itálii a ve Francii. Následně závody přejali i Španělé a Portugalci. Po počátečním obrovským úspěchu u těchto čtyř zakládajících zemí se working equitation rychle rozšířilo do dalších států - do Německa, Belgie, Holandska, Anglie, Švédska, Švýcarska, Rakouska, San Marina a České republiky a také do Brazílie, Mexika, Kolumbie, USA, Kanady a Austrálie (Hýblová, 2011).

V Itálii leží kolébka Working Equitation v oblasti Maremma, jižním Toskánsku a severním Laci. Dříve se oblast jmenovala Maremma Tosco-Laziale. Maremma je původně souvislá bažinatá krajina spojená s Tyrhénským mořem. Dodnes se italští pastevcí dobytka z této oblasti nazývají Buttero. Jejich práce vyžaduje co možná nejvyšší pohyblivost ve styku se stádem. Při tom Buttero používají jednu ruku k držení otěží, druhou rukou drží tzv. uncino, maremskou dobytkařskou tyč. Původní plemeno koní butterů je maremma. Typické zbarvení je tmavě hnědé až černé. Koně jsou robustní a vynikají spolehlivostí a jistotou chodů v neschůdném terénu. Také dnes jsou ještě v Itálii výrazově silní a temperamentní zástupci tohoto starého plemene. Buttero dodnes pečují o tradice různými jezdeckými hrami. Tím jsou jezdci nejlépe připraveni na Working Equitation (Graf, 2011).

V Portugalsku leží tradiční koňářská země v někdejší oblasti Lusitánie, země kolem řeky Tejo, oblasti Ribatejo a Alentejo. Portugalští jezdci jsou znamenití umělci ve svém řemesle. Pastevci dobytka se jmenují Campinos, někdy také Vaqueiros. V této zemi se zachovala původnost jejího pasteveckého jezdeckého umění. Campinos jezdí houževnaté obratné křížence, tzv. Cruzado Portuguese. Jsou si velmi vědomi tradic, žijí velmi skromně a své denní práce se zvířaty vykonávají daleko od veřejnosti. Tak zůstalo na polích nefalšované pastevní jezdectví Campinos do dneška. Pro práci s býky do zápasů používají Pampilho, asi 3 m dlouhou dřevěnou tyč z kaštanového nebo eukalyptového dřeva se železnou špicí. Working Equitation se odštěpilo z pastevního jezdectví. V Portugalsku je to etablovaná soutěžní disciplína. Jezdí se na čistých lusitánech a na Cruzado Portuguese, křížencích čistého lusitána s plnokrevníkem nebo s arabskou krví (Graf, 2011).

Ve Francii koření tento způsob jezdeckví v bažinách Camargue, v deltě Rhony v jižní Francii. Od dávných dob žijí stáda polodivokých koní a dobytka v souladu s touto drsnou přírodou. Při tom se tito malí bílí koně perfektně přizpůsobili podmínkám prostředí. Jsou robustní, skromní a vytrvalí, ale také temperamentní, speciálně chovaní pro potřeby jezdeckví, zvláště pro práci s býky. Vykazují extrémní jistotu chodu a velkou odvahu. Ve Francii jsou malí, bílí, obratní camargští koně nazýváni Camarguese. Jsou ježděni gardiány, francouzskými pastevcí dobytka. Společně pasou polodivoké černé býky pro zápasy. Camargský dobytek, jehož prapředek je evropský pratur, žije ve velkých stádech. Je obratný, rychlý a útočný. Každý manévr gardiána následuje cíl kontrolovat pohyby agilního býka. Pracuje se s tzv. trojzubcem, kopím s trojzubým železným hrotem. Základ pro soutěže Working Equitation zde poskytují ještě dnes široce rozšířené tradiční jezdecké hry a býčí zápasy (Graf, 2011).

Vaqueros, španělští pastevcí dobytka, pásli svá zvířata v bažinatých oblastech Marissma Guadalquiviru a v rozlehlých oblastech na jihu země. Právě tak jako flamenco, patří k Andaluzii také Doma Vaquera. Své jezdecké umění prezentují vaqueros se svými koňmi pyšně a půvabně. Již asi 40 let je Doma Vaquera pevně etablovaná soutěžní disciplína ve Španělsku. Koně pro Doma Vaqueru jsou kompaktní a obratní. Většinou se používají "Cruzados", kříženci čistých Pura Rasa Española s plnokrevníky. Dalšími typy koní jsou "Hispano", kříženec P.R.E. s arabem, nebo "TreSangre", tříkrevný chov z P.R.E., plnokrevníka a araba. Čistokrevní P.R.E. jsou zde zřídka k nalezení. Ti mají své uplatnění v Alta Escuela, španělské vysoké škole a v býčích zápasech. Býk je symbolem jihu. Jeho charakterové vlastnosti jsou odvaha, vytrvalost a síla. Svobodu mají jen býci do zápasů, vyrůstají co možná divoce a nedotčeně v rozlehlých oblastech jižního Španělska. Pracovní obory vaqueros zůstávají zachovány skrz jejich růst a objížděné býčí zápasy, Rejoneu. Také v soutěžích Doma Vaquera žijí dál staré tradice. Soutěžící Doma Vaquery mají své koně tak dobře vzdělané, že zkoušky Working Equitation jsou pro ně skoro již hrou (Graf, 2011).

Španělsko učinilo první krok k pořádání mezinárodních závodů a v roce 1996 uspořádalo první Evropský šampionát ve working equitation. I díky tomuto mistrovství working equitation zaznamenalo rychlý vzestup. Druhý ročník uspořádala Itálie, následovalo ji Portugalsko a Francie. V roce 2000 se Evropský

šampionát vrátil do Itálie a o rok později do Španělska. V roce 2002 hostilo Portugalsko první světový šampionát working equitation. V roce 2003 zavítal evropský šampionát opět do Francie, následně Itálie a do Španělska (WAVE, 2013). Během Mistrovství Evropy v roce 2004 v Itálii byla založena mezinárodní organizace WAVE – World Association for Working Equitation, jejímž cílem je organizovat a rozvíjet tuto jezdeckou disciplínu (Hýblová, 2011). Druhý světový šampionát WE se konal roku 2006 opět v Portugalsku. V roce 2007 se organizace Mistrovství Evropy ujala prvně Velká Británie, šampionát se následně vrátil do Itálie a Portugalska. V roce 2011 se konal třetí a zatím poslední světový šampionát WE ve Francii. Čtvrté mistrovství světa ve WE se uskuteční 5. – 8. Června 2014 v Rakousku (WAVE, 2013).

2.2.2 Working equitation v České republice

WE se u nás teprve pomalu dostává do povědomí jezdecké veřejnosti a neexistuje zatím žádná zavedená organizace ani stabilní členská základna. První celostátní setkání working equitation v České republice proběhlo 5. února 2011 v Pardubicích (Vargová, 2011). V nedávných letech vzniklá organizace Working Equitation Czech Republic (WECZ), která nečítala ani dvě desítky členů, je od roku 2013 oficiálně zaštitěna mezinárodní organizací World Association for Working Equitation (WAVE). Na počátku roku 2012 proběhlo školení rozhodčích pod mezinárodním rozhodčím a zároveň viceprezidentem, Aldem Capovillou za WAVE (WECZ, 2013²).

WECZ však koncem roku 2013 opustila naprostá většina jejích členů a založila novou organizaci s názvem Czech Society for Working Equitation (CSWE), jejímž prezidentem byla 15. února zvolena Lucie Hýblová. Do budoucna jsou naplánované tréninky s mezinárodně uznávaným drezurním jezdcem, trenérem a mezinárodním rozhodčím pro Working Equitation, Miguelem Ralao Duarte. Současně probíhají v jižních Čechách tréninky s Petrou Čejkovou, jednou z šesti školených rozhodčích pro working equitation. Tréninky pro test s krávou (cow test) nabízí Ondřej Zalabák v Bystré nad Jizerou (CSWE, 2014).

2.2.3 Pravidla národních soutěží v ČR

Oficiální národní soutěže pořádá WECZ, tyto soutěže musí nabízet více jak jednu výkonnostní třídu a alespoň jeden z rozhodčích musí mít udělenou kvalifikaci Národní rozhodčí od WECZ (WECZ, 2013¹).

Neoficiální závody nejsou pořádány WECZ, ale musí se řídit platnými pravidly. Závody ovšem nemusí splňovat všechny podmínky oficiálních závodů (WECZ, 2013¹).

Jezdec a kůň tvoří společnou dvojici, která je hodnocena na základě svých výsledků, v každém absolvovaném testu. Součtem výsledků testů vzniká Celkový počet dosažených bodů, na základě kterého je dvojice hodnocena ve výsledkové listině (WECZ, 2013²).

Tyto celkově získané body uvedené ve výsledkové listině se po každé soutěži sčítají až do dosažení počtu celkových bodů stanovených začátkem každého roku WECZ. Pokud jezdec dosáhne této hranice bodů má nárok na postup o třídu výše za podmínek, že alespoň jednou dosáhnul v drezurním testu výsledku 60% (WECZ, 2013²).

Při postupu do vyšší třídy jezdec opět začíná od „0“ stejným postupem popsaným výše.

Za správné zařazení do tříd na soutěži zodpovídají funkcionáři při prezentaci společně s Hlavním rozhodčím soutěže (WECZ, 2013²).

Jezdci jsou řazeni do kategorií podle věku.

Děti – dvojice, ve kterých jezdec dosáhl v roce konání věku min 6 let a zároveň nedosáhne v roce konání soutěže 12. narozeniny

Junioři - dvojice, ve kterých jezdec dosáhl v roce konání věku min 12 let a nedosáhne v tomto roce 19. narozeniny (tj. od 12-18 včetně).

Dospělí - dvojice, ve kterých jezdec dosáhne v roce konání soutěže věku 19 let nebo více

Junioři a děti smějí startovat pouze na klisnách a valaších, výjimkou jsou pony hřebci. Junioři a děti budou připuštěni ke startu pouze po předložení písemného souhlasu rodičů nebo zákonných zástupců. Koně juniorů a dětí smějí být v soutěži vedeni oběma rukama (WECZ, 2013¹).

Dvojice jsou dále řazeny do výkonnostních tříd a to na základě toho, který z dvojice (jezdec nebo kůň) dosáhl nižší výkonnostní třídy (WECZ, 2013¹).

1. Třída základní – tato třída existuje ve všech věkových kategoriích. Třída je otevřená pro čtyřleté a starší koně, vedená oběma rukama. Povolené je pouze jednou či dvakrát lomené stihlové udidlo. Trail se jezdí v klusu, speed trail se v této třídě nejedí. Povolen je bič o maximální délce 110 cm (WECZ, 2013¹).
2. Třída střední – taktéž existuje u všech věkových kategorií. Třída je otevřená pro koně od čtyř let věku, kteří jsou v soutěžích vedeni obouručně. Povolené je stihlo, lomené udidlo s rameny o délce max 10 cm a dvěma otěžemi, Pelham nebo Kimblewick. V trailu je povolen pouze cval. Při použití bičičku nesmí jeho délka přesáhnout 120 cm (WECZ, 2013¹).
3. Třída pokročilí – taktéž existuje u všech věkových kategorií, u dětí a juniorů je hodnocena společně s dospělými. Třída je určena pro pětileté a starší koně vedené oběma rukama. Povolené uždění zahrnuje Pelham, stihlo s rameny a španělskou, drezurní a westernovou uzdu. V této třídě již nejsou povoleny biče (WECZ, 2013¹).
4. Master class – třída existující pouze v kategorii dospělí. V této třídě smějí startovat pouze šestiletí a starší koně, kteří jsou vedeni jednou rukou na španělské, anglické nebo westernové uzdě (WECZ, 2013¹). Biče nejsou povoleny.

2.2.4 Oblečení a výstroj

Oblečení a výstroj v ČR

Požadavky na oblečení a výstroj pro národní soutěže working equitation vychází z národních tradic a zvyklostí a z tradic spojených s touto disciplínou. Pokud nejsou tyto požadavky splněny, není jezdcům povolen start (WECZ, 2013¹).

Předepsané oblečení:

- Jezdecká košile nebo halenka v bílé či světlé barvě s dlouhým rukávem (WECZ, 2013¹).

- Jezdecká vesta, gilet nebo krátký kabát v černé barvě nebo v barvě jezdeckých kalhot (WECZ, 2013²).
- Jezdecké rajtky jakéhokoliv střihu tmavé barvy (černá, tmavě modrá, zelená, šedá, vínová apod.) (WECZ, 2013¹).
- Vysoké jezdecké boty nebo nízká perka doplněná nízkými chapsy. Boty a minichapsy musí být v tmavé barvě (WECZ, 2013²).
- Jezdcům do 18 let je předepsána jezdecká helma. Do 15 let je povinná helma uchycená ve třech bodech, ve věku 15 – 18 let je tato helma předepsána pro rychlostní test a cow test. Pro jezdce starší 18 let není helma povinná, mohou startovat bez pokrývky hlavy nebo s pokrývkou v souladu se stylem oblečení jezdce (WECZ, 2013¹).
- V kategorii děti a mládež je předepsána ochranná vesta, pouze páteřní chránič nestačí (WECZ, 2013²).
- Ve třídě senior/zkušení jsou povolené ostruhy. Dřík ostruhy může být zahnutý nebo rovný a musí ze středu ostruhy směřovat přímo vzad. Ramena ostruhy musí být hladká, jsou-li na ostruze kolečka, musí být hladká a volně se otáčet. Kovové ostruhy ukončené kuličkou potaženou tvrdým plastem jsou povoleny. „Dummy“ ostruhy bez dřívku jsou povoleny. Povoleny jsou pouze ostruhy vyrobené z kovu (WECZ, 2013¹).

Předepsaná výstroj:

- Povolená jsou jezdecká sedla anglická drezurní, westernová a iberská. Zakázané je anglické sedlo skokové (WECZ, 2013¹).
- Uždění je povolené anglické, westernové a iberské, v souladu se sedlem. Všechny části uždění musí být vyrobeny z kůže nebo podobného materiálu. Podložení a gumové kroužky jsou povoleny pouze v případě, že nejsou příliš nápadné (WECZ, 2013¹). Povolené je obšítí výstroje „beránkem“, na lícnicích pouze do šířky 3 cm. Každý kůň musí být v areálu závodů naužděn a to i tehdy, kdy zrovna nesoutěží (CSWE, 2013).
- Udidlo může být pákové nebo stihlové, kovové nebo plastové. Udidlo může být pokryto gumou pouze z originální výroby. Udidlo nesmí

zraňovat koně. Minimální průměr stihlového nebo pákového udidla musí být 12 mm, u stihla k páce 10 mm. Stihlové udidlo užívané v soutěžích pro mladé koně musí mít průměr minimálně 14 mm, v soutěžích pro pony minimálně 10 mm. Pelham musí mít řemínek (WECZ, 2013²).

- Ve třídě Základní a Střední je povolené použití bezudidlového uždění, jeho užití ale musí být poznamenáno již v přihlášce na závody (WECZ, 2013¹).
- Začátečníci a děti smějí startovat pouze s jednou či dvakrát lomeným stihlovým udidlem kovovým nebo plastovým (WECZ, 2013¹).
- Podsedlové dečky jsou povolené, ale nesmí být příliš nápadné (WECZ, 2013²).
- Koně mohou mít čabraku proti mouchám v decentní barvě odpovídající výstroji. U halových závodů není čabraka povolena (WECZ, 2013²).
- Povolené je užití ochrany nohou a zvonů v tmavé nevýrazné barvě. Pouze v drezurní části není povoleno užití ochrany nohou a zvonů (WECZ, 2013¹).
- Všichni soutěžící koně musí být označeni číslem po celou dobu pohybu v areálu závodů. Číslo přiřazuje pořadatel, ale vlastní číslo si musí každý jezdec zajistit sám (WECZ, 2013¹).
- Zakázané je užívání martingalů a dalších zařízení pro fixování polohy hlavy, pomocných otěží, nosních náplastí, jakéhokoli obutí a veškerých clon, včetně protihlukových. Dále je zakázáno užití podpínacího řemínku a veškeré extravagantní zdobení koně. Povolené je pouze klasické zapletení hřívý a ocasu (WECZ, 2013¹).

Oblečení a výstroj ve světě

Oblečení užívané k jízdě na koni vždy velkou měrou zasahovalo do módy v celé Evropě. Samozřejmě se snižujícím se významem jezdeckví se snižuje i tento vliv na módu. V různých zemích a krajích se tak vyvinulo zcela typické oblečení a výstroj pro jízdu na koni. Například klasická portugalská výstroj, dnes užívaná především pro býčí zápasy, se vyznačuje hranatými přezkami. Oválné přezky na výstroji užívali pastevcí. Portugalský jezdecký kabát se k pasu zužuje, naopak španělský jezdecký

kabát je rovný. Vesta získala své využití v jezdeckém oblečení až v 18. století ve Francii. Vysoké jezdecké pasy v černé barvě nosili vlastníci půdy, pasy modré nebo červené pak pastevci. A i dnes je tradičním doplňkem portugalského sedla čabraka z liščí kůže a poprsák (WAVE, 2013).

Oblečení a výstroj na mezinárodních soutěžích

Na mezinárodních soutěžích working equitation je vyžadováno oblečení jezdce a výstroj koně, které je tradiční pro zemi, kterou dvojice reprezentuje (WAVE, 2011).

2.2.5 Jezdec a kůň

Soutěže working equitation jsou otevřené pro jezdce od dvou let. Do sedmi let věku smějí děti startovat pouze na ponících a s vodičem. Horní věk jezdců je ovlivněn pouze jejich fyzickou zdatností (CSWE, 2014).

Working equitation je disciplína vhodná pro všechny koně a jezdce (Bajerová, 2011).

Filosofie v soutěžním ježdění WE odpovídá duchu pracovního jezdectví. V tom spočívá základní rozdíl od čistě sportovního ježdění. Výběr koně tedy mnohem více souvisí s charakterem než s vzhledem a fyzickými předpoklady (Graf, 2011).

Plemena vhodná a tradičně používaná pro working equitation:

Maremma:

Mnoho cizích vlivů zatemnilo původ maremmany, který zcela jistě není domorodým italským plemenem ani vyhraněným typem. V devatenáctém století byly místní koně zušlechtěni křížením s anglickými koňmi, především norfolským roadsterem. Určitě se však v chovu objevovala i neapolská krev. Výsledkem byl „selský“ kůň. Pevně stavěný a nepřilíš hezký, vytrvalý, odolný a všestranný. Sloužil v zemědělství jako lehký tažný kůň a jako spolehlivý vozatajský u policie i vojska. Maremma je také oblíbeným dobytkařským koněm (EDWARDS, 1992).

Průměrná výška je okolo 160 cm. Pro tohoto koně smíšeného původu neexistuje omezení barvy. Všechny základní barvy jsou povoleny a žádná není dominantní. Ačkoli toto plemeno nebylo nikdy cílevědomě šlechtěno, přece je maremma nenáročný, klidný, spolehlivý, dobromyslný a ochotný a tyto jeho kvality se znamenitě uplatňují při práci v zápřahu i pod sedlem (Watsnová, Lyon, Montgomeryová, 2003).

Camargský kůň:

Toto plemeno pochází z delty Rhony na jihu Francie. Drsné podmínky prostředí vytvořily neuvěřitelně odolné plemeno, které se dokáže uživit i paběrkováním v rákosinách. Jejich vlast je výjimečně nehostinná, horká v létě a po zbytek roku zaplavená slanou vodou (EDWARDS, 1992). Průměrná výška se pohybuje okolo 142 cm. Camargský kůň se vyvíjí pomalu a dospívá až mezi pěti a sedmi lety, ale je velmi životný a výjimečně dlouhověký. Je nezávislý, ale pod sedlem ohnivý a velice srdnatý. Plemeno vyniká pohyblivostí a jistým krokem má vrozený instinkt pro práci s camargskými černými býky (Watsnová, Lyon, Montgomeryová, 2003).

Andaluský kůň – Pura Raza Española:

Andaluský kůň, nazývaný španělskými chovateli pura raza española (čistokrevný španělský kůň), vznikl křížením koní iberských s koňmi berberskými a arabskými (Edwards, 1994). Výška koní se pohybuje mezi 155 až 160 cm (Watsnová, Lyon, Montgomeryová, 2003). Silná stehna a uspořádání kloubů zadních noh činí andaluského koně mimořádně vhodným pro náročný výcvik pro arénu. Hrdé a vznosné chody spolu s učenlivou povahou předurčují toto plemeno také pro vysokou školu (Edwards, 1992).

2.3 DREZURNÍ ČÁST

Soutěž musí být zahájena drezurním testem, kdy jezdec předvede předepsané drezurní úlohy na obdélníku o rozměrech 20 x 40 m. Tato předem stanovená úloha nesmí být během soutěže změněna. Maximální čas testu je 7 minut. Tento čas se začíná počítat od pozdravu do ukončení úlohy opět pozdravem. Jezdci koně vodí ve třídách základní, střední a pokročilá oběma rukama, ve třídě Master Class pouze jednou rukou. Druhá ruka smí být použita pro upravení délky otěží, nikdy se ale nesmí dostat před ruku, která vede otěže. Při drezuře není povolené užití žádného typu koňských chráničů nohou (zvony, bandáže, kamaše aj.). Hudba je při drezuře důležitá, třídy základní a střední mohou hudbu použít jen jako podkresovou, ve třídách Pokročilá a Master Class je povinnost drezurní úlohu absolvovat do hudby ve stylu kür, kdy je toto předvedení ohodnoceno uměleckou známkou. Předvedení úlohy bez hudebního doprovodu se nepřipouští (WECZ, 2013²). Drezurní úlohy mohou být čtené, ale musí to být uvedeno v propozicích závodu. Není-li to uvedeno, jezdí se z paměti (WECZ, 2013²).

Cviky v drezurní zkoušce jsou ohodnoceny známkami 0 až 10, podle následujícího klíče (WECZ, 2013²):

- 10 výborně
- 9 velmi dobře
- 8 dobře
- 7 celkem dobře
- 6 uspokojivě
- 5 dostatečně
- 4 nedostatečně
- 3 celkem špatně
- 2 špatně
- 1 velmi špatně
- 0 neprovedeno

V drezurní zkoušce working equitation, obdobně jako v klasické drezuře, jsou soutěžícím nakonec uděleny souhrnné známky, které se udělují v rozmezí 0 až 10 bodů a mají koeficient 1 nebo 2. Rozhodčí hodnotí koně podle následujících kritérií: prostornost a pravidelnost chodů, lehkost přechodů, provedení lehkých změn směrů,

provedení letmých přeskoků, podřízení se pomůckám, způsob přístupu k požadavkům kurzu, postoj, držení těla. Hodnotí se též celkový dojem startující dvojice (Hermsen, 2007).

U jezdce hodnotí rozhodčí především: sed, správné provedení cviků, správné a efektivní použití pomůcek a držení otěží jednou rukou ve třídě Master Class.

Od tříd Pokročilí a Master Class přibývá jedna známka za předvedení úlohy na hudbu „Kür“ (WECZ, 2013²).

Minimální délka soutěžního kola drezury je 1,5 minuty, maximální 7 minut (WECZ, 2013²).

Oproti klasické drezuře je ve working equitation kladen větší důraz na jemné pomůcky a dokonalou spolupráci jezdce i koně. Proto nejsou na žádné úrovni vyžadovány ostruhy, jako je tomu u vyšších soutěží v drezuře (ČJF, 2013). Také uzda je povinná až v kategorii master class, kde je ale kůň veden pouze jednou rukou (WECZ, 2013²).

Konkrétní znění některých drezurních úloh je obsaženo v příloze.

2.4 TRAIL

Cílem této disciplíny je ukázat schopnost jezdce a koně překonat překážky, se kterými se dvojice může setkat v terénu. Před začátkem soutěže si jezdci mohou projít kurz překážek. Překážky jsou číslovány v pořadí, v jakém mají být překonávány. Směr zdolávání je určen praporky, každá překážka je na pravé straně označená červeným praporkem a na levé straně bílým praporkem. Trail musí obsahovat nejméně pět překážek pro třídu Základní a Střední a nejméně 7 překážek pro třídu Pokročilí. Mezi jednotlivými překážkami se dvojice pohybuje ve cvalu, pouze v Základní třídě může být předepsán klus (WECZ, 2013¹).

Volba překážek pro mezinárodní soutěže se řídí mezinárodními pravidly, v národních soutěžích je možné zařadit i překážky, které nejsou v seznamu překážek pro mezinárodní soutěže. Za postavení tratě a bezpečnost všech překážek odpovídá hlavní rozhodčí. V třídě Master Class musí být překážky dobře přístupné pro všechny jezdce, ať už drží otěže v pravé nebo levé ruce (WECZ, 2013¹). Soutěžní aréna musí mít rozlohu minimálně 20 x 40 m, ideálně 30 x 70 m (WECZ, 2013²).

V rámci části trail jsou hodnoceny všechny cviky a jsou udělovány známky. Překážky jsou očíslovány a definovány v protokolu testu. Cviky v trailu jsou ohodnoceny známkami 0 až 10, podle následujícího klíče (WECZ, 2013²):

- 10 výborně
- 9 velmi dobře
- 8 dobře
- 7 celkem dobře
- 6 uspokojivě
- 5 dostatečně
- 4 nedostatečně
- 3 celkem špatně
- 2 špatně
- 1 velmi špatně
- 0 neprovedeno

V části trail mohou rozhodčí používat i půl body (např. 0,5). Nakonec jsou soutěžícím uděleny souhrnné známky v rozmezí 1 až 10 bodů, mají koeficient 1. V části trail se uděluje souhrnná známka za způsob, jakým jezdec celkově absolvuje

kurz stejně jako přesnost trasy mezi jednotlivými překážkami. Tato známka nabývá hodnoty mezi 1 a 10 a má koeficient 2. Rozhodčí hodnotí koně následujícími kritérii: prostornost a pravidelnost chodů, lehkost přechodů, provedení letných přeskoků, podřízení se pomůckám, způsob přístupu k požadavkům kurzu, postoj, držení těla při překonávání jednotlivých překážek (WECZ, 2013¹). Jezdce by rozhodčí měli hodnotit podle následujících kritérií: sed, správné provedení cviků, správné a efektivní použití pomůcek a držení otěží jednou rukou (ve třídě Master Class) (WECZ, 2013²).

Velmi podobnou disciplínou je trail ve westernovém ježdění. Zde se ovšem hodnotí projetí překážek a čas současně (Hermsen, 1997).

Osmička mezi barely

Překážka se skládá ze dvou barelů umístěných ve vzdálenosti tří metrů (počítáno od středu barelu) pro třídu pokročilí a Master Class, nebo ve vzdálenosti šesti metrů pro třídu Základní a Střední. Zpravidla je osmička zahájena kruhem na pravou ruku a následně projetím kruhu na levou ruku. Při změně kruhu je povolena jednoduchá změna cvalu ve třídě Střední, ve třídě Pokročilí a Master class je předepsán přeskok. V Základní třídě může být překážka projeta v klusu (WECZ, 2013¹).

Porota hodnotí tvar a symetrii kruhů a přesnost a provedení změny cvalu (WAVE, 2011).

Dřevěný most

Překážka se skládá z mostu z prken, který by měl být velký minimálně 4x1,5m s nejvyšší částí minimálně 20cm nad zemí. Povrch nesmí být kluzký. Překážka může být v jedné soutěži použita i dvakrát – jednou z každé strany (WAVE, 2011). V trailu se k mostu přijede cvalem. Metr před mostem, přesně na úrovni značení, přijde přechod do kroku. Most se přejde živým krokem, bez otálení, dlouhými kroky. U druhého značení, které leží jeden metr za mostem, se zase nacválá. Ve speedtrailu cválá jezdec přes celý most (Graf, 2011).

Rozhodčí hodnotí pravidelnost kroku a přechodu. Kůň nesmí při překonávání překážky zaváhat (WECZ, 2013¹).

Dvojitý slalom

Překážka se skládá ze sedmi (ve třídě Základní a Středí z pěti) dvoumetrových tyčí. Tyče jsou rozmístěny ve dvou paralelních řadách vzdálených od sebe 6 metrů pro třídu Pokročilí a Master Class, nebo 9 metrů pro třídu Základní a Střední. Tyče v první řadě jsou umístěny uprostřed mezi vzdálenostmi tyčí z řady druhé.

Kůň projíždí slalom kolem tyčí s letným přeskokem provedeným ve středu dráhy mezi oběma řadami tyčí (WECZ, 2013¹).

Rozhodčí hodnotí kontinuitu pohybu, harmonii a přesnost obratu koně, jezdcovo použití pomůcek, kvalitu letných přeskoků a zda byla nějaká tyč poražena (CSWE, 2013).

Skok

Překážku tvoří 3 nebo 4 balíky slámy nebo jakéhokoli přírodního materiálu (pokud nepřekročí výšku balíku slámy) přes které je položena bariéra (CSWE, 2013).

Rozhodčí posuzují jednání koně, klid jezdcevo přístupu a jeho použití pomůcek. Za shoení kterékoli části překážky bude penalizován (WECZ, 2013¹).

Ohrádka

Tato překážka se skládá z kruhové ohrady. V jejím středu se většinou nacházejí předměty, které by mohly koně vyplašit, jako například pestré plakáty, vlající stuhy nebo ohrada se zvířaty, jako drůbež, husy, ovce nebo sele (Graf, 2011).

Průměr ohrádky se zvířaty je cca 3 m, cesta kolem ní musí mít šířku 1,2 m. Kůň vjede do ohrady jedním směrem a opíše celý kruh kolem vnitřní ohrádky. Pokud kůň přejde z cvalu do klusu (v třídě Základní z klusu do kroku), dostane negativní známku (CSWE, 2013).

Rozhodčí dále posuzuje u koně klid a sebedůvěru a u jezdce použití pomůcek (WECZ, 2013¹).

Schéma překážky viz příloha.

Jednoduchý slalom

Překážka se skládá z nejméně 5 dřevěných nebo kovových tyčí umístěných v řadě ve vzdálenosti šesti metrů (třída Pokročilí a Master Class) nebo devíti metrů (Základní a Střední třída) od sebe. Kůň cválá (v Základní třídě kluše) kolem tyčí a při

každé změně směru provede letmý přeskok (třída Pokročilí a Master Class) nebo jednoduchou změnu cvalu (třída Střední).

Rozhodčí posuzují linii jízdy a plynulost pohybu (CSWE, 2013).

Tři sudy

Překážka se skládá ze tří sudů umístěných do rovnostranného trojúhelníků, ve vzdálenosti tří metrů (Pokročilí a Master Class) nebo šesti metrů (Základní a Střední) jeden od druhého. Kůň procválá (v třídě Základní prokluše) kruh kolem sudu na pravé nebo levé straně (jak bude dáno plánkem parkuru), pak provede letmý přeskok (třída Pokročilí a Master Class) nebo jednoduchou změnu cvalu (třída Střední) na středu mezi prvním a druhým sudem a pokračuje kruhem kolem druhého sudu. Pak provede další letmý přeskok (nebo jednoduchou změnu cvalu) mezi druhým a třetím sudem a provede kruh kolem třetího sudu, než opustí překážku na stejném místě, kde do ní vjel. Tato překážka ukazuje ovladatelnost koně a jeho schopnost práce v úzkých prostorech, přičemž stále udržuje kmih a tempo cvalu. Základní třída může překážku projet v klusu.

Rozhodčí hodnotí přístup koně k překážce, použití pomůcek, tempo, plynulost pohybu a přesnosti letmých přeskoků (WECZ, 2013¹).

Schéma překážky viz příloha.

Brána

Brána by měla být postavena ze dřeva a měla by se uzavírat kovovým okem, plastovým řetízem nebo pevným provazem. Brána se musí otevírat doprava nebo doleva v souladu s kurzem. Překážka by měla být překonána následovně: Kůň přicválá (v Základní třídě přikluše) blízko k překážce a dokončí přiblížení krokem. Jeho přístup by měl vyzařovat sebedůvěru a jistotu. Kůň se postaví bokem k brance, jezdec rukou otevře bránu a projede, aniž by bránu pustil. Když kůň zcela projde bránou, může jeden až dva kroky zacouvat a jezdec bránu zavře. Po celou dobu provádění cviku jezdec nesmí pustit dveře brány.

Rozhodčí hodnotí pohyb koně, který by měl být plynulý a bez zaváhání. Jezdec by si měl počínat uvolněně, přesně a bez zaváhání (WECZ, 2013¹).

Schéma překážky viz příloha.

Zvonek na konci uličky

Překážka se skládá z hrazení do výšky maximálně 60 cm nad zemí a ve vzdálenosti 1,2 m tak, že tvoří uličku. Zvonek je umístěn na jeho konci ve výšce přibližně dvou metrů. Kůň vstoupí do uličky krokem a projde jí na konec, kde jezdec zazvoní na zvonek a uličkou vycouvá zpět. Ulička může mít tvar písmene „L“ (WAVE, 2011). Uličku je možné projet krokem i cvalem, chod však musí být zachován po celou dobu průchodu uličkou (Graf, 2011).

Rozhodčí posuzují chování koně a jeho shromáždění, jezdcovi pomůcky a rychlost, plynulost a dokonalost provedení (WAVE, 2011).

Schéma překážky viz příloha.

Džbánek

Překážka se skládá ze stolu vysokého cca jeden metr, na kterém stojí džbánek s vodou. Dvojice se přiblíží ke stolu, jezdec se ze džbánu napije nebo ho zvedne nad hlavu a pak ho zase položí. Džbánek může být nahrazen láhví naplněnou vodou nebo pískem.

Rozhodčí hodnotí, jestli kůň vydrží stát vedle stolu bez známek strachu a s důvěrou v jezdcovy pomůcky. Jezdec bude penalizován, pokud kůň do stolu strčí (WAVE, 2011).

Schéma překážky viz příloha.

Side pass přes kavaletu

Tato překážka se skládá z čtyřmetrové kavalety zvýšené mírně nad zem (5 - 10 cm). Kůň se přiblíží (z levé nebo z pravé strany, podle kurzu) kolmo ke kavaletě. Kůň se musí pohybovat do strany tak, aby měl kavaletu vždy umístěnou mezi předními a zadními nohama. Kavalety se nesmí dotknout.

Překážka se může sestávat z více kavalet, které mohou být postaveny do určitého tvaru – např. do „L“.

Rozhodčí posuzují schopnost koně překonat překážku a plynulost pohybu stejně jako jeho sebedůvěru. Vyšší skóre udělí v případě, že jezdec kavaletu přecválá překročením místo toho, aby jí překonal v kroku. Za dotyk kavalety bude kůň vážně penalizován (CSWE, 2013).

Schéma překážky viz příloha.

Vyzvednutí tyče z barelu

Jezdec se přiblíží k sudu ve cvalu (Základní třída v klusu) a vezme z něj tyč, aniž by kůň jakkoli zareagoval.

Kůň by se měl stále pohybovat dopředu pravidelným cvalem (klusem) a neměl by reagovat a ani si všimnout přítomnosti barelu nebo vyzvednutí tyče. Jakékoli zpomalení nebo změna tempa koně je penalizována (WECZ, 2013¹).

Vrácení tyče do barelu

Překážka by měla být provedena a hodnocena stejně jako předchozí s tím rozdílem, že tentokrát bude tyč do barelu vrácená (CSWE, 2013).

Přechod přes štěrk nebo plachtu

Tato překážka se překonává v kroku, ale kůň musí reagovat bez zaváhání. Vymezená dráha nesmí být delší než 5m.

Rozhodčí hodnotí klid a sebedůvěru koně, který nesmí na změnu povrchu nijak reagovat (CSWE, 2013).

Nabrání kroužku tyčí

Soutěžící ve cvalu (základní třída v klusu) nabere špičkou tyče kroužek o průměru cca 15 cm, který je umístěn na podstavci v různé výšce.

Rozhodčí hodnotí, zda jezdec zpomalil, jestli udržuje přirozené jednání a jak lehce sebral kroužek. Jakékoli zpomalení nebo ztráta tempa je penalizována (WECZ, 2013¹).

Couvání v uličce

Ulička pro couvání může být vyznačena břevny na zemi nebo podloženými břevny, musí být vždy zcela bezpečná pro koně, který do nich narazí nebo je shodí. Ulička může mít různý tvar.

Rozhodčí hodnotí především plynulost zdolání překážky (CSWE, 2013).

2.5 SPEED TRAIL

Rychlostní zkouška ukazuje schopnosti koordinace jezdce a poslušnost, rychlost, pozornost a atletické schopnosti koně. Umístění založeno na času potřebném k překonání překážek po přičtení penalizací (dodatečných sekund), které jsou uděleny za shození překážky a odečtení bonusových sekund (které jsou přidány za sebrání kroužku.) Rychlostní zkouška je tvořena podobnými překážkami použitými v části trail, jejich výběr záleží na staviteli nebo generálním sekretáři. Jakým chodem se bude soutěžící dvojice pohybovat je na jejich výběru (WECZ, 2013¹).

2.6 ZKOUŠKA S KRÁVOU (COW TEST)

Této disciplíny se účastní družstvo tří nebo čtyř jezdců, z nichž každý samostatně sbírá body. Výsledné bodové ohodnocení družstva je součtem bodů všech jeho členů. Každý jezdec se snaží oddělit konkrétní zvíře ze stáda a zahrnat jej do odděleného kotce. Na oddělení zvířete má maximálně tři minuty. Ostatní jezdci z týmu se snaží udržet stádo v určeném prostoru. Pokud je konkrétní zvíře odděleno a zahrnuto do určeného prostoru aniž by zbytek stáda opustil vymezený prostor, nebo pokud dojde k překročení hranice tří minut, pokračuje další jezdec z týmu. Každý jezdec má přidělené konkrétní zvíře, které bude od stáda oddělovat. Jezdci se v oddělování střídají v pořadí určeném hlavním rozhodčím (WECZ, 2013¹).

Cow test ve working equitation je obdobou westernové disciplíny team penning. Zde má ale dvojice (jezdec, kůň) na oddělení telete pouze 90 vteřin. Každé tříčlenné družstvo má ale určené pouze jedno tele, které musí vyhnat, další dvě si jezdci volí libovolně (Hermsen, 1997).

3. ZÁVĚR

Domnívám se, že working equitation má u nás i ve světě velký potenciál a to z mnoha hledisek. Disciplína je otevřená pro vyznavače westernového i anglického ježdění a umožňuje tak i jejich srovnání a je nenáročná na anatomické předpoklady koně. Zdolávání překážek dává vyniknout jezdeckému umění, ale také zpestřuje klasickou drezuru nebo reining nejen pro diváky, také pro jezdce a samozřejmě i pro koně. Na druhou stranu working equitation klade velké nároky na jezdecké dovednosti a příježděnost koně, což může, bohužel, některé jezdce odradit.

Zatím zažívá working equitation velký rozmach a můžeme jenom doufat, že podnítl našeho sportovního ducha a alespoň některé z nás přivede od sportu až k umění. Má k tomu veškeré předpoklady.

Zájemci v České republice se mohou obrátit na Czech Society for Working Equitation, především na její internetové stránky (www.cswe.cz). Zde naleznou také kontakty na zástupce v jednotlivých oblastech, pro Severočeskou, Východočeskou a Středočeskou oblast je to Lucie Hýblová, pro Západočeskou Stanislava a Ladislav Kindlovi, pro Jihočeskou Petra Čejková a pro Moravu Vladimíra Sůvová.

4. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BAJEROVÁ, Šárka. Jak se závodí v disciplíně Working Equitation. *Http://www.equichannel.cz/* [online]. 2011, 18-08-2011 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/jak-se-zavodi-v-discipline-working-equitation-1313582600>
2. BERAN, Anja. *S respektem!*. Praha: Brázda s. r. o., 2009. ISBN 978-80-209-0370-9.
3. CSWE *Překážky*. In: *Www.cswe.cz* [online]. 2013, 2013-12-23 [cit. 2013-12-23]. Dostupné z: <http://www.cswe.cz/prekazky/>
4. CSWE *Valná hromada CSWE zasedla*. [online]. 2014, 2014-03-07 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.cswe.cz/prekazky/>
5. CZECH SOCIETY FOR WORKING EQUITATION: *Kategorie soutěží pro working equitation*. *Www.cswe.cz* [online]. 2014, 15-01-2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://www.cswe.cz/news/kategorie-soutezi/>
6. ČESKÁ JEZDECKÁ FEDERACE. Drezurní pravidla: platná od 1. 4. 2013. In: *Http://www.drezura-cjf.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-02-01]. Dostupné z: http://www.drezura-cjf.cz/pravidla/drezurni_pravidla_nova_verze_5_3_2013.pdf
7. DUŠEK, Jaromír a kol. *Chov koní v Československu*. Praha: Brázda, 1992. ISBN 80-85265-36-2.
8. EDWARDS, Hartley Elwyn. *Obrazová encyklopedie koní*. Čes. vyd. 1. Praha: Cesty, 1994, 400 s. ISBN 80-718-1060-6.
9. EDWARDS, Elwyn Hartley. *Velká kniha o koních*. První vydání. Bratislava: Gemini, spol. s r.o., 1992. ISBN 80-85265-36-2.
10. GRAF, Angelika. *Working Equitation - Trail Training*. Bruckmühl: Graf, 2011. ISBN 978-398-1464-108.
11. HERMSEN, Josée. *Encyklopedie koně*. 1. vyd. Praha: Levne knihy KMa s.r.o., 2007. ISBN 978-80-7234-781-0.
12. HERMSEN, Josée. *Westernové ježdění*. druhé vydání. Čestlice: Rebo Production s. r. o., 1997. ISBN 80-85815-75-3.

13. HEŘMÁNKOVÁ, Dáša. Důležitá data z historie FEI. *Http://www.equichannel.cz* [online]. 19.01.2003 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/historie-jezdectvi>
14. Home / Working Equitation / International Events History. *Wawe-world association for working equitation* [online]. 2013 [cit. 2014-01-23]. Dostupné z: <http://workingequitation-wawe.com>
15. HÝBLOVÁ, Lucie. Working equitation: *zábavný způsob jak jezdit vážně* [online]. 2011, 2011-01-08 [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/zabavny-zpusob-jak-jezdit-vazne/>
16. HÝBLOVÁ, Lucie. Working equitation: *zábavný způsob jak jezdit vážně. Jezdectví: listopad 2013*. K4K Publishing, 2013, č. 11
17. KHOLOVÁ, Helena. *Koně*. Vyd. 2. Praha: Aventinum, 1998, 224 s. Krystal. ISBN 80-715-1046-7.
18. PAULÍČKOVÁ, Veronika. *Kondiční trénink jezdce v parkurovém skákání* [online]. Brno, 28.04.2008, 16. března 2014 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/176235/fsps_b/Paulickova_BP.txt. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně Fakulta sportovních studií Katedra atletiky, plavání a sportů v přírodě. Vedoucí práce PhDr. Jan Cacek.
19. SCHÖFFMANN, Britta. *Stupnice vzdělání koně: Úspěšné ježdění podle směrnic jezdecké federace*. Praha: Brázda s .r. o., 2006. ISBN 80-209-0343-7.
20. VARGOVÁ, M., 1. *Celostátní setkání working equitation v České republice*. [online] 2011, [cit. 2013-12-25] dostupné z: <http://www.equichannel.cz/1-celostatni-setkani-working-equitation.v.ceske-republice/>
21. WATSONOVÁ, Mary, Russel LYON a Sue MONTGOMERYOVÁ. *Kůň: historie chovu, plemena, péče o koně, jezdecký výcvik*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2003, 256 s. ISBN 80-720-0486-7.
22. WORKING EQUITATION CZECH REPUBLIC. *Oficiální pravidla working equitation: 2013 národní pravidla*. Česká Republika. 2013¹.
23. WORKING EQUITATION CZECH REPUBLIC. *Soutěžní řád WECZ – Příručka organizátorům*. Česká Republika. 2013².

24. WORKING EQUITATION UK. United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland. *Official Rules of working equitation*. 2010. Dostupné z: <http://workingequitationuk.com>
25. WORKING EQUITATION USA. USA. *Rules and Regulations*. . 2012. Dostupné z: <http://workingequitationusa.com>
26. WORLD ASSOCIATION FOR WORKING EQUITATION (WAVE). In: *Working equitation regulations: 2011*. Portugal, 2011.
27. WORLD ASSOCIATION FOR WORKING EQUITATION (WAVE): *Nternational working equitation regulations: 2013*, [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.working-equitation.at/reglement/reglementint.polf>

5. PŘÍLOHA

5.1 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

CSWE Czech Society for Working Equitation

FEI Fédération Equestre Internationale

WAVE World Association for Working Equitation

WE Working Equitation

WECZ Working Equitation Czech Republic

52 DREZURNÍ ÚLOHA

Drezurní úlohy working equitation Z1 a Z2 pro třídu Základní, úloha S pro třídu Střední, úloha P pro třídu Pokročilí a úloha MA pro třídu Master Class, jak byly vytvořeny CSWE a jsou součástí jejich internetové stránky: <http://www.cswe.cz/news/drezurni-test/> (citováno 1. 4. 2014).

Drezurní úloha WE – Z1 (třída Základní)

Pořadí	Místo	Cvik
1	A	Vjezd pracovním klusem
	X	Stát-nehybnost-pozdrav Pracovním klusem vchod
	C	Obrat vlevo
2	E	Obrat vlevo
	B	Obrat vpravo
3	A	Střední krok
4	K	Obrat vpravo
	D	Zastavit stát, 3 kroky zpět a ihned krok
	F	Obrat vlevo
5	B-H	Prodloužený krok
	H	Střední krok
	C	Pracovní klus
6	B-X	Půlkruh vpravo 10 metrů
	X-E	Půlkruh vlevo 10 metrů
7	K	Pracovní cval na levou ruku
8	A	Kruh 20 metrů
9	A	Přímo
	F-M	Pracovní cval
10	M	Pracovní klus
11	H-B	Změnit směr a nechat vytáhnout otěže
	B	Na otěž
12	F	Pracovní cval na
13	A	Kruh 20 metrů
14	A	Přímo
	K-H	Pracovní cval
	C	Pracovní klus
15	B	Obrat vpravo
	X	Obrat vpravo
	G	Stát-nehybnost-pozdrav Opustit obdélník v A krokem na dlouhé otěži

Drezurní úloha WE – Z2 (třída Základní)

Pořadí	Místo	Cvik
1	A-X X X-C	Vjezd pracovním Stát-nehýbnost- pozdrav Pracovním krokem vchod
2	G	Pracovní klus
3	C	Na pravou ruku
4	M-X-	Změnit směr
5	A	Kruh 20 metrů
6	X	Pracovní cval, Kruh 20 m 1x kolem
7	X	Pracovní klus a kruhy změnit
	C	Půlkruh 20 metrů
8	X-C	Půlkruh
	C	Přímo
9	A	Pracovní klus
10	K E	Pracovní krok Stát-nehýbnost
11	E	Nejméně 4 kroky zpět. Pracovní klus
12	A	Ze středu Opustit obdélník v A krokem na dlouhé otěži

Drezurní úloha WE – S (třída Střední)

Pořadí	Místo	Cvik
1	A X C	Vjezd pracovním klusem Stát-nehybnost-pozdrav Pracovním krokem vchod Na pravou ruku
2	M-X X A	Poloviční překrok vpravo Přímo Obrat vlevo
3	F-X X C C-H-	Poloviční překrok vlevo Přímo Obrat vlevo Pracovní krok
4	E F - H	Pracovní klus Změnit směr ve středním
5	H -B B-X X-E	Pracovní klus Půlkruh vpravo 10m Půlkruh vlevo 10m
6	A	Pracovní cval vlevo kruh 20m 1 a 1/2 krát kolem
7	X	Jednoduchou změnou cvalu kruhy změnit
8	C M-B-	Kruh vpravo 20 m Pracovní cval
9	A A-K-	Stát - nehybnost, 6 kroku zpět a ihned pracovním Pracovní krok
10	E M	Pracovní cval
11	M-F F	Střední cval Pracovní cval
12	A-C	Vlnovka o 3 obloucích s jednoduchými změnami cvalu na střední linii
13	M-K před K K	Změnit směr Jednoduchá změna cvalu
14	F-M M C	Střední cval Pracovní cval Pracovní klus

15	E X X B B-F-A	Obrat vlevo Kruh vlevo 10 metrů Kruh vpravo 10 metrů Obrat vpravo Pracovní klus
16	A X	Ze středu Stát-nehýbnost- pozdrav Opustit obdélník krokem v A na dlouhé otěži

Drezurní úloha WE – P (třída Pokročilí)

Pořadí	Místo	Cvik
1	A X	Vjezd pracovním cvalem Stát, nehybnost, pozdrav
2	X-I	Shromážděný krok
3	G-M- H C	Osmička ve shromážděném o průměru kruhů 10m Obrat vlevo
4	H	Poloviční pirueta v kroku vlevo
5	M	Poloviční pirueta v kroku
6	C	Stát - nehybnost, min. 6 kroků zpět a ihned pracovní klus
7	H- E	Dovnitř plec
	E- X X- B	Poloviční kruh vlevo Poloviční kruh vpravo
8	B- F	Dovnitř plec vpravo
9	K- X- M-C- H-E	Prodloužený klus Pracovní klus
10	E- X X- H	Poloviční kruh Prekrok vlevo
	H-C- M-B	Pracovní klus
11	B- X X- M	Poloviční kruh Vjezd pracovním cvalem
12	C	Stát - nehybnost, 6 kroku zpět a ihned pracovní cval
13	A	Kruh 1x kolem(20m),prodloužený cval
14	A	Kruh 1xkolem (10m), shromážděný cval
15	A	Pracovní cval
16	F- X- X	Změnit směr Přeskok
17	C	Kruh 1x kolem(20m),prodloužený cval
18	C	Kruh 1xkolem (10m), shromážděný cval
19	C	Pracovní cval
20	M- X- X	Změnit směr Přeskok

21	F - M	Prodloužený cval Pracovní
22	C- A	Na středové linii 3 přeskoky
	A	Na pravou ruku
23	K - H H-C- M-B	Prodloužený cval Pracovní cval
24	B- X	Kruh vpravo 1 a 1/2 krát kolem
25	X	Přeskok
26	X- E	Kruh vlevo 1 a 1/2 krát
27	A	Ze středu
	X	Stát - nehybnost - pozdrav Opustit obdélník krokem v A na dlouhé otěži

Drezurní úloha WE – MA (třída Master class)

Pořadí	Místo	Cvik
1	A-X X	Vjezd shromážděným cvałem Stát - nehybnost - pozdrav
2	C	Shromážděným klusem vchod Na levou ruku
3	C-H-E	Shromážděný klus
4	X X	kruh na levou ruku (8m) kruh na pravou ruku (8m)
5	B	Na pravou ruku
6	A	Obrat vpravo na středovou
7	D - B	Překrok vpravo
8	B - G	Překrok vlevo
9	C	Krok
10	H - X - F	Shromážděný krok Mezi HX pirueta na levou Mezi XF pirueta na pravou ruku
11	A	Stát - nehybnost, 6 kroku zpět a ihned shromážděný cval
12	A- C	Vlnovka o 4 obloucích s přeskoky na střední linii
13	H - K	Prodloužený cval
14	K	Shromážděný cval
15	F- X	Překrok vlevo
16	X	Pirueta vlevo
17	G C	Přeskok Na pravou ruku
18	M - F	Prodloužený cval
19	F	Shromážděný cval
20	I - X	Překrok vpravo
21	X	Pirueta vpravo
22	G C	Přeskok Na levou ruku
23	H- X- F	Na diagonále 3 přeskoky každý 3. skok
24	A	Tři kruhy vpravo, začátek i konec v A: 1. 20 m prodloužený 2. 15 m střední cval 3. 10 m shromážděný cval
25	K- X- X	Diagonálně změnit směr Přeskok

26	C	Tři kruhy vlevo, začátek i konec v C:
		1. 20m Prodloužený cval
		2. 15m Střední cval
		3. 10m Shromážděný cval
27	E	Stát - nehybnost, 6 kroku zpět a ihned shromážděný cval
28	A	Ze středu
	X	Stát - nehybnost - pozdrav
		Opustit obdélník krokem
		v A na dlouhé otěži

5.3 OBRÁZKY

Jezdecký postroj

Obr. 1 Španělské vaquera sedlo - foto: Lucie Čejková

Obr. 2 Španělská uzda

Foto: Lucie Čejková

Obr. 3 Španělská páka – foto: Lucie Čejková

Obr. 4 Španělské čabraky (mosquero) – foto: Lucie Čejková

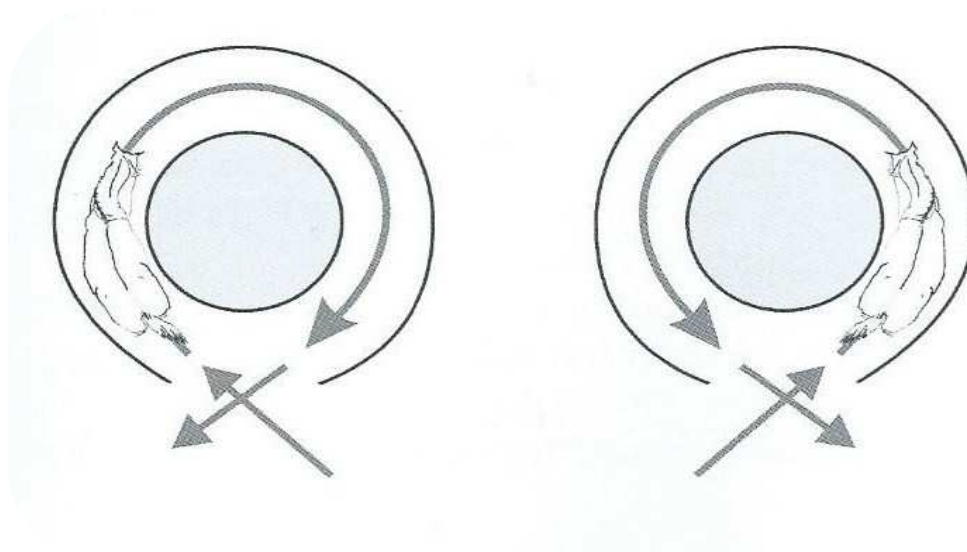
*Obr. 5 Španělská uzdečka
foto: Lucie Čejková*

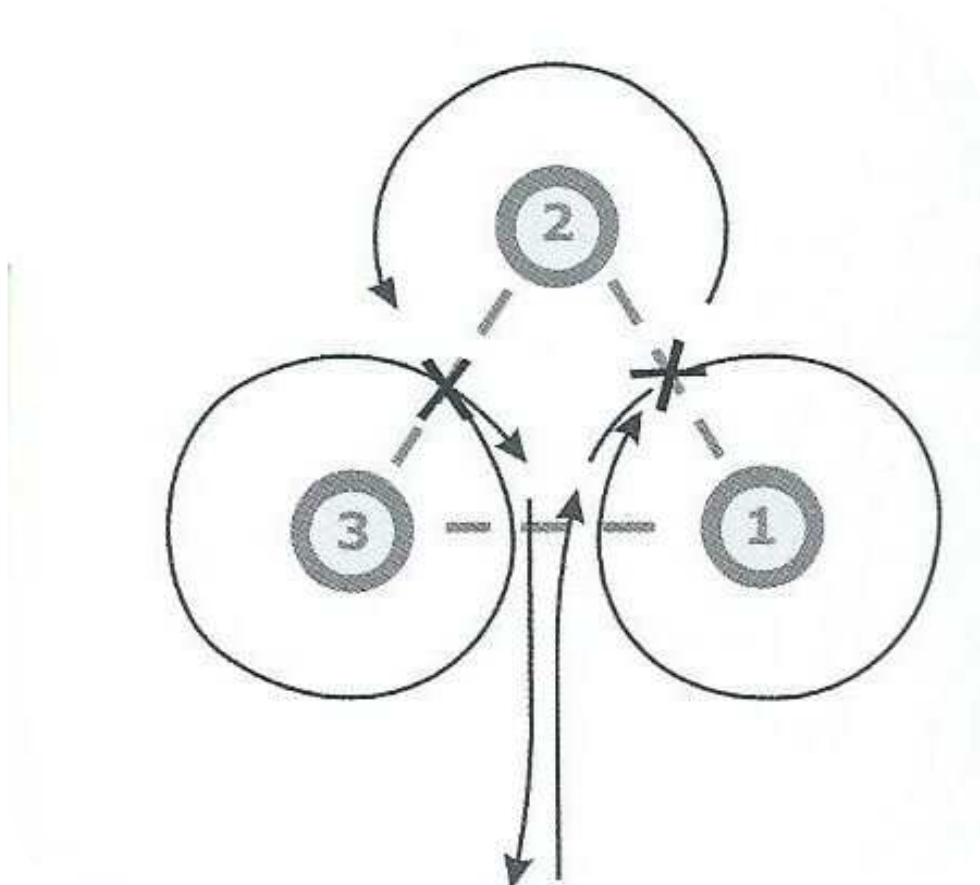
*Obr. 6 Portugalská uzdečka
foto: Lucie Čejková*

Některé překážky trailu:

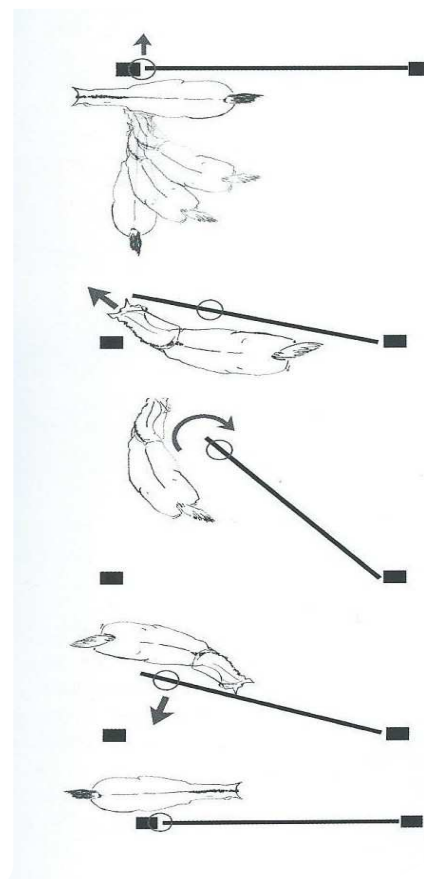

Obr. 7 Schéma projetí ohrádky (Graf, 2011)

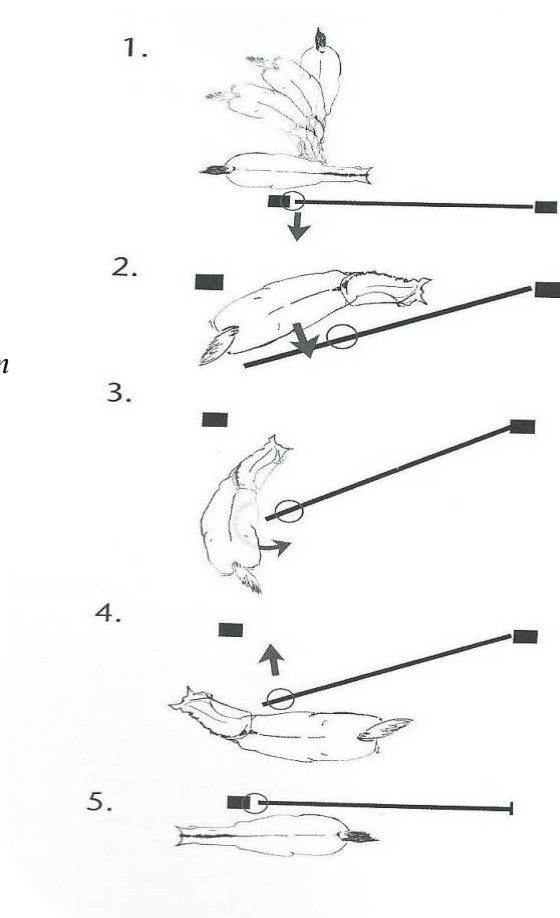

Obr 8 Schéma projetí tří sudů, křížky značí přeskoky (Graf, 2011)

Obr. 9 Schéma projetí branky čelně
(Graf, 2011)

Obr. 10 Schéma projetí branky couváním
(Graf, 2011)

Obr. 11 Schéma překážky „zvonek na konci uličky (Graf, 2011)

Obr. 12 Zdolávání překážky „side pass“ přes kavaletu (Graf, 2011)